

Književnost.

Ogled po bolgarski književnosti.

(Spisal Fr. Kovačič.)

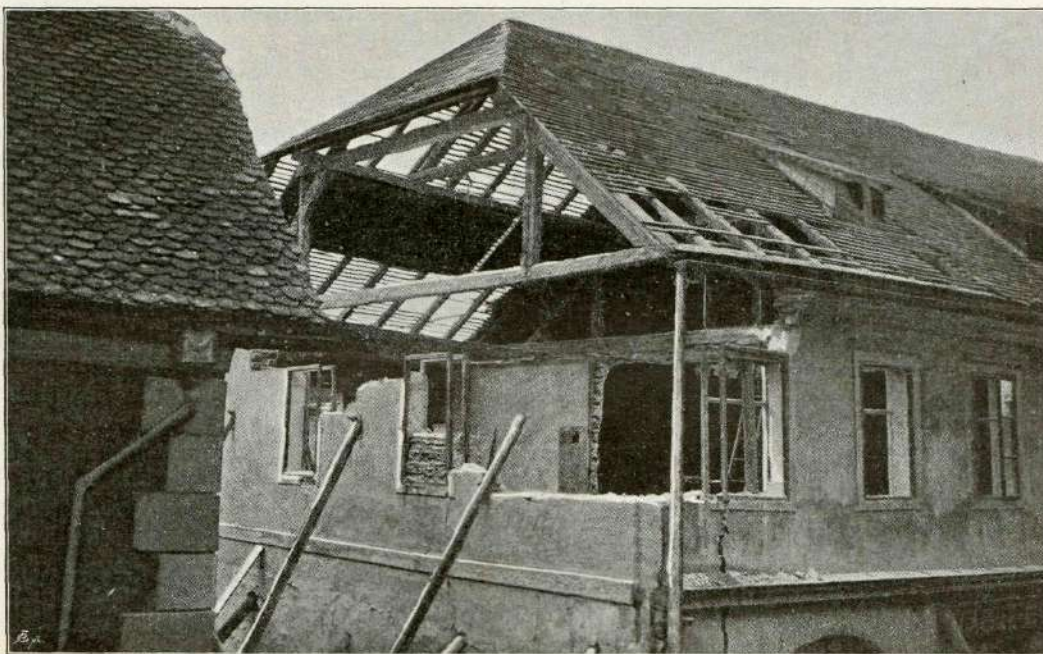
(Dalje.)

Cerkveno-politična borba je imela dobre in slabe nasledke; dobre, ker so se Bolgarji otresli neznosne grške mōre, slabe pa, ker je ta boj mnogo škodoval verstvu na Bolgarskem. Zaradi dolgotrajnega strastnega boja je zavednim Bolgarjem omrzela vera in cerkev, prosto ljudstvo pa je že tako bilo v verskih rečeh jako zanemarjeno. Nekateri so cerkev imeli le še za politično sredstvo, drugi so

pa postali popolni brezverci, in evropski liberalizem se je jel mogočno širiti v bolgarskem slovstvu.

L. 1872. je turška vlada storila kraj cerkvenemu prepiru, ker je Bolgarjem dala samostalni eksarhat. Grški patrijarh je zaradi tega izobčil bolgarsko duhovščino in njene pristaše, toda za njegovo izobčenje se ni nikdo zmenil.

Tako se je Bolgarjem po dolgem in trdnem boju izpolnila jedna želja; sedaj je pa prišlo na vrsto politično vprašanje. V tujih deželah so se javljali bolgarski časniki skrajno liberalnega in revolucijarnega duha. Doma pod turško vlado se pač

Ljubljana po potresu: Na šempeterski cesti. (A. Beer.)

ni smelo kaj takega tiskati, tem bolj se je pa že tiskalo v sosednih deželah.

V Belgradu je že l. 1860.—62. Jurij Stojkov Rakóvskij¹⁾ († 1867) izdajal radikalni „Dunavski Lebed“ (labud), pozneje pa (1864) v Bukareštu „Budustnošč“ (bodočnost). Od leta 1866.—69. je ravno tam izdajal J. Kasakov „Narodnost“; od l. 1870.—72. pa Ljuben Karavélov „Svobodo“ in l. 1873.—74. „Nezavisimost“. Bolj konservativnega značaja je bilo „Otečestvo“ (domovina) 1864 do 1871. Celo dva humoristična časnika sta se pojavila: „Tupan“ (boben) in „Budilnik“. — Jeden izmed najboljših in najbolj priljubljenih časnikov je bila

„Makedonija“, katero je izdajal Petko Rajčov Slavejkov od l. 1867. v Carigradu. Kolikor je bilo možno pod turško vlado, obravnaval je vsa vprašanja narodnega življenja, zlasti se je trudil vzbuditi tudi macedonske Bolgare in je zato večkrat prinašal članke v macedonskem narečju in z grškimi črkami, ker macedonski Bolgarji vsled grškega pritiska niso poznavali cirilice. — Omeniti še treba dva manjša časnika Balabanova v Carigradu: „Čitalište“ in Věk, in pa „Učilište“ B'lskova v Bukareštu.

V tem času so se med zahodnimi Slovani snovale književna društva — „Maticе“ in tudi dva macedonska Bolgarja — poznejši ruski konzul Petkovič in menih Natanael — sta izkušala l. 1852. v Petrogradu ustanoviti slično bolgarsko društvo. Pridružili so se jima hitro bogati bolgarski trgovci

¹⁾ Tako se je sam podpisaval, sicer je pa njegovo pravo ime Sava Georgiev R.